

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET ·

LÖRDAGEN DEN 11 JULI 1903.

N:R 28 (863)

TRETTONDE ALLMÄNNA SVENSKA FOLSKOLLÄRAREMÖTETS DELTAGARE SAMLADE Å ÖSTERMALMS FOLSKOLAS GÅRD VID VALHALLAVÄGEN.
HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG FOTO.

FOLSKOLLÄRAREMÖTET.

DET ÄR alldeles påtagligt att vädrets makter äro gynnsamt stämda mot de svenska folkskollärarne och lärarinna, ty alla tre mötesdagarna ha hugnats med det mest strålande solsken från en himmel, som i öfverströmmande välvilja utvecklat all sin blåhvita klarhet.

Stockholm har också tett sig i sin vackraste högsommarprakt och hvad det vill säga förstår enhver, som lärt att i den svenska hufvudstaden se en af de mest skönhetsbegåfvade platser Europa har att uppvisa.

Det har alltså ej varit ett ringa plus af

kulturnjutning, som vid sidan af det rikhaltiga och instruktiva mötesprogrammet i dessa dagar, tillförts den från hela Sverige samlade lärarekåren genom att Stockholm med dess friskt pulserande sommarlif, dess byggnaders karaktärsfulla arkitektur, dess minnen och konst, dess parkers utsökta fägring och dess af andliga och materiella energiutströmningar susande luft gifvit mötet en glansfull infattning.

Man vill och gärna tro, att den svenska folkskollärarekåren, som så talrikt mött i Sveriges hjärta, har medfört härifrån förfriskande intryck af skönhet och kunskap i förening, som skola skänka färg åt deras mödosamma undervisningsarbete i aflägsna bygder.

Vi meddela här ofvan en gruppbild af de 1900 mötesdeltagarna, tagen å Östermalms folkskolas gård vid Valhallavägen, en af de ståtligaste folkskolegårdar i Norden, liksom och själfva byggnaden, af hvilken vi för cirka halfannat år sedan reproducerade en afbildning i Idun, torde kunna inregistreras bland Skandinavien allra främsta folkskolehus.

Äfven äro vi i tillfälle att å numrets tredje sida framställa porträtten af den stab af lärare och lärarinnor, vetenskapsmän och skriftställare, som utgjort mötets verkställande utskott och föredragshållare.

»STORARTADE DONATIONER».

SÅ LÄSTE han öfver en i dagarne bortgången mecenats eftermäle, och detsamma skulle en gång komma att stå också öfver hans egen dödsruna.

Ja, en dödsruna skulle han nog få, tack vare just storartade donationer. Men det var nu också den enda ersättning han hade att vänta för alla felslagna förhoppningar om att, medan han ännu lefde, vinna något slags offentlighet. Först efter döden skulle hans minne få denna gloria, som han under äregirighetens gissel hela sitt lif slafvat för.

Nu hade emellertid hans törst efter ära och anseende upphört. Hans läkare hade sagt honom, att hans timglas snart var utrunnet. Hvad han nu hade att göra, var att gå till doms med sig själf för hvad som varit och om möjligt söka få klarhet om hvad som skulle komma.

Att göra det gjorda ogjort stod ju ej i hans makt, han kunde blott nu, sedan han för alltid lagt arbetet åsido, dagen lång filosofera öfver, hur han, som så många andra, kunnat och bort lefva för att gagna sina medmänniskor.

Nu förmådde han ej längre handla för så höga syften, men som ett slags försoningsgård hade han just i dag, med hjälp af sin gode vän, stadens borgmästare, satt upp sitt testamente till förmån för den och den välgörenhetsinrättningen — institutioner, hvilka han, sanningen att säga, bra litet kände till.

Lämnad ensam med sina dystra tankar och det högtidliga dokumentet ännu liggande framför sig, började han fundera öfver, om ej all denna mer eller mindre modärna form för välgörenhet, hvarmed så många försökt godtgöra hvad han under sitt lif försummat, i själfva verket var depraverande för många och förödmjukande för alla, som blefvo föremål därfor. Och nu skulle också hans förmögenhet användas till sådana för hans medmänniskor rent af demoraliserande nådegåfvor. Hvarför betalade man då ej hellre, och hvarför hade han ej betalt arbetet, från det största till det minsta, både mannens och kvinnans arbete så pass, att det varit möjligt för dem att under kraftens dagar lefva ett ej alltför bekymmerstyngt lif, och möjligt att afsätta något för de dagar, då arbetsförmågan ej längre räckte till.

Månget mörkt minne drog i denna stund förbi hans öga. Mången böjd arbetets veteran stod för honom. Hvad hade blifvit af dessa många, som under den långa följd af år han varit det stora bolagets högste styresman hade lagt ner sina bästa krafter i dess tjänst?

Det var ej dem, som under jämförelsevis lyckliga förhållanden årtionden igenom arbetat i bolagets tjänst, som hans tanke sökte, dem hade man sört för efter bästa förstånd.

Nej, det var dessa tusenden, hvilka af vidriga omständigheter drifvas från det ena arbetet till det andra, som aldrig få någon varaktig stad och som därför ingen heller anser sig ha några plikter emot.

Han hade sett många af dem duka under för den förenade tyngden af arbete och bekymmer, då den knappa aflöningen ej tillnärmelsevis räckte för den hastigt tillväxande familjen.

Han hade sett mången gå bort i stum förtviflan, då bolaget under ogynnsamma konjunkturer måste afskeda det ena tiotalet arbetare efter det andra. Nu skulle hvad han vunnit på dessas arbete kastas som en nådeskänk, kanske just åt dem, som velat men ej kunnat få arbeta.

Hvarför sköttes de industriella företagen så, att arbetslöshet och nöd ofta gingo i den hastigt uppblomstrande industriens fotspår? Och i sådant hade han haft sin hand med! Det var en grämlse större än någon kunde ana, att först när tiden att verka var ute komma underfund med, att man lefvat i en ynkelig själfviskhet, i stället för att, som det stora kärleksbudet bjuder, lefva för sina bröder. Nog visste han att icke han ensam skulle ha förmått uträtta något storverk till sina medmänniskors fromma. Sin insats hade han dock varit skyldig att göra.

Men i stor själfviskhet hade han lefvat blott för egna syften. Och nu stod han i begrepp att försona hvad han brutit med att till s. k. välgörande ändamål öfverlämna hvad han ej kunde taga med sig i döden.

Och af denna, kanske sin sista handling, hade han också beräknat att skörda ära. Således själfviskhet och äregirighet in i dödsstunden.

Han skakades af en hemsk rysning. Blotta åsynen af testamentetshandlingarna pinade honom och inom några sekunder lågo de som värdelösa papperslappar vid hans fötter.

Nu funnes intet testamente, nu skulle hans förmögenhet lagenligt tillfalla hans båda syster-söner och sätta dem i stånd att i någon mån realisera, hvad de gjort till sitt lufs uppgift, mänsklighetens förande framåt mot dess sanna förbrödring. En uppgift, som den gamle morbrodern nu, fastän för sent, insåg vara ej blott värdigt utan rent af en plikt för hvar och en, som kallar sig en kristen människa.

Icke kände han som vore, med hvad han nu beslutat, allt det försonadt som han under sitt lif försummat, men det skänkte honom en långt större glädje att veta sig lämna sina ägodelar i det verkligt godas tjänst, än den han kände, när han beslutat skapa sig ett äreminne genom att gifva dem till hvad som visserligen går under namn af välgörenhet, men som i så många fall är till motsatt verkan.

Han påminde sig nu med nöje sitt sista sammanträffande med sina unga släktingar. Samtalet hade rört sig om tidens brännande fråga, socialismen: »Den kunde godt gå hand i hand med Kristi egen lära, och den skall vinna framgång i samma mån som mänskligheten kommer till en lifgifvande tro på sin Herre och Gud. En tro, som tager sig uttryck i gärningar efter Hans vilja, och som ej nöjer sig med att i tid och otid tala om kristendom, under det att man försakar dess kraft.

Men icke skall kristendomens socialism upphäfva Salomos visa sats: Rika och fattiga måste vara ibland hvarandra. Herren hafver gjort dem alla. (S. O. 22: 2.) Icke är det öfverensstämmande med Kristi lära och mänsklighetens lycka att de jordiska ägodelarne fördelas lika på alla händer och att likställigheten i allt människor emellan komme till stånd. Men kristligt, mänskligt och lyckligt vore, om arbete och lön så kunde fördelas, att ingen behöfde lida nöd, ingen tvingas till så tråget arbete, att hans andliga människa förkväfdes af brist på tid att taga till sig den intellektuella näring och vederkvickelse, som bör stå alla fritt att njuta af, och som i vår tid bjudes rikligare än någonsin till förene. Men huru få detta till stånd?

Jo, staten borde med god lagstiftning komma sina ännu för själfstyrelse omogna undersåtar till hjälp. Godt arbete skulle lönas rikligt, men en viss procent af förtjänsten skulle obligatoriskt afsättas till en pensionskassa, som skulle komma hvar och en till godo, när arbetskraften var bruten, så att ett eget litet

hem och ej fattighuset då stod öppet för den trötta. Arbetsförtjänst skulle, då så behöfdes af staten beredas alla dem, som vilja arbeta, exempelvis med uppodlande af vårt framtidsland, de slumrande millionernas land, det nu af brist på rationell odling så hårdt hemsökta Norrland med alla dess möjligheter och obrukade skatter. Men så skulle också de, som icke vilja arbeta tagas i ett hälsosamt tvångsarbete. Bostadsfrågan skulle ordnas. Skatteskuldigheten skulle med största rättvisa fördelas. Lagstiftningen skulle sätta en gräns för den olyckliga tillströmningen till städerna af den oanvändbara arbetskraften. Så kunde ju numera Amerika, det mångbesjungna frihetslandet, skydda sig för tillströmning af sådana individer, som ej hafva garantier för att kunna försörja sig. Hvarför ej för våra städer stifta liknande lagar till mångas verkliga lycka. Ty det är ju till sitt eget fördärf och olycka som tusenden, med städernas förhållanden obekanta draga dit att söka arbete men i stället finna sin undergång.

Hög tull borde läggas på allt utländskt kram och hög skatt på all inhemsk tillverkning af sådant oskönt glitter och dussinarbeten af alla slag, för hvilket vår arbetarebefolkning offrar så stor del af sin hårdt förvärfvade förtjänst, i den tron, att de genom att pryda sig själfva och sina hem med sådant, vinna likställighet med den af dem ofta så orättvist bedömda och hatade s. k. öfverklassen, hvilken de dock till hvad pris som helst vilja likna.

Lär om möjligt vårt folk i dess nu uppväxande generation att likställighet människor emellan är ett eftersträfvansvärdt godt, men att verklig likställighet ligger inom andens område. Lär det att den, som vill det rätta, goda och ädla och omsätter sin vilja i handling, han, men också endast han är stor, i hvad samhällsställning han än befinner sig, han må bära vadmalströja eller ordensprydd frack eller mantel och krona, men att den, som tror att storhet och likställighet består i efterapandet af yttre glans är stadd på villovägar. Så hade de unga då dristat sig att demonstrera socialismen för sin rika morbror, som både genom sin rikedom och sin ställning som stor arbetsgifvare borde kunnat uträtta så mycket till både de förtrycktas och de själföfvalladt fattigas verkliga gagn. Han hade då funnit allt detta så omoget och öfverspändt. Skulle han taga vara på sin broder? Han hade ej ännu nått sitt eget mål. Hans sträfvan var ju att att skaffa sig rikedomar och genom dem ära och anseende.

I dag såg han sakerna i en annan dager. Rikedomarne voro nu stora nog, men voro honom blott till plåga, och någon vinst skulle han ej draga af dem hvarken som lefvande eller död, ty lifvet var nu snart slut, det kände han tydligt, och efter döden skulle heller ingen se honom i något slags, af stora donationer lånad glans.

Ett verksamt skönhetsmedel är det nya toilettpreparatet »Azymolvinaigre» genom dess inverkan på hudåkomor, ekzem, reformar, finnar, hudrodnader, pormaskar, skäggsvamp m. m. Mot *hufvudvärk* och *dåsighet* är »Azymolvinaigre» ytterst uppriskande och behagligt. I tvättvattnet och vid bad är »Azymolvinaigre» för muskel- och närvsystemet samt för huden utomordentligt välgörande. Tillverkas under läkarekontroll vid F. Pauli's fabrik, Stockholm.

Halsfluss och katarrala åkomor eller blemmor o. d. i mum och svalg behandlas enligt framstående läkares intyg bäst genom gurgling med F. PAULI'S AZYMOL.

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarna.

PROF gratis och franeo från Axel Lennstrand, GEFLE.

FRÖKEN MARIA ASPMAN.

FOLKSKOLLÄRAREN FRIDTJUV BERG,
mötesbestyrelsens och mötets sekreterare.

SLÖJDINSPEKTÖREN HJALMAR BERG,
utställningskommitténs ordförande.

ÖFVERLÄRAREN ALFR. DALIN.

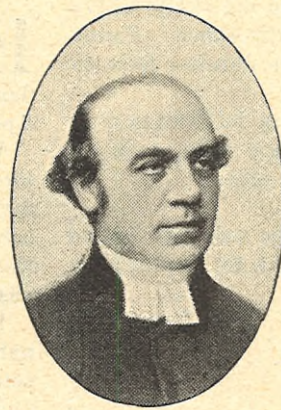
J. J. DALSTRÖM,
ledamot af mötets verkställande utskott.

FRÖKEN ANNA DANIELSSON.

D:R C. G. BERGMAN,
mötesbestyrelsens och mötets ordförande.

DOMPROSTEN P. EKLUND.

ÖFVERLÄRAREN J. FRANZÉN.

REDAKTÖR EMIL HAMMARLUND,
ledamot af mötets verkställande utskott.

FOLKSKOLLÄR. ALEXANDER JONSSON,
mötesbestyrelsens kassaförvaltare.

MED. D:R KNUT KJELLBERG.

SKRIFTSTÄLLAREN CARL G. LAURIN.

CARL LIDMAN,
mötesbyråns föreståndare.

FRÖKEN HULDA LUNDIN,
ledamot af mötets verkställande utskott.

FRÖKEN ANNA RYLANDER,
ledamot af mötets verkställande utskott.

MED. D:R C. SUNDELL.

PROFESSOR CURT WALLIS.

MED. D:R FRÖKEN KAROLINA
WIDERSTRÖM.

TRETTONDE ALLMÄNNA SVENSKA FOLKSKOLLÄRAREMÖTETS I STOCKHOLM VERKSTÄLLANDE BESTYRELSEUTSKOTT
OCH FÖREDRAGSHÄLLARE.

Enligt referat af meddelande från Svenska Tandläkaresällskapets kommitté för undersökning af gängse antiseptiska munvatten på Internationella Tandläkarekongressen i Stockholm den 15 Aug. 1902 är

STOMATOL

ovedersägligen det munvatten, som bäst uppfyller de fordringar medicinen och tandhygienien ställa på ett bakteriedödande och sjukdomsförekommande preparat för tändernas och munnens vård.

STOMATOLFABRIKEN, Stockholm.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Han önskade nu blott att kunna nå rätt många med den uppmaningen: »Gör rätt mot dina medmänniskor, så behöfver du ej göra dem godt.»

Så mattades tanken, han skulle ej få mycken tid att forska efter hvad som väntade honom.

Han frågade sig hvad som väl skulle blifva fortsättning på ett lif i själfviskhet. Fanns förlåtelse för sådant? Kunde därefter följa en lycklig tillvaro?

Han hade ansett sig kunna lefva utan Gud och utan att fråga efter hans vilja, men dö utan honom det kunde han icke.

Herre förbarma dig!

Och så var hans tid ute och han måste taga sista steget öfver gränsen för denna form af tillvaron.

PER GUSTAF.

SOMMARIDYLL.

NU ÄR DET ljusligt sommarsus omkring vårt trefna lilla hus inunder björkars hängen, här blommar hägg, här doftar lind, och bugande för junivind stå blommorna på ängen.

I närmsta trädtopp göken gal, och glada fåglar utan tal bland gröna grenar kvittra sin sommarjublande musik, och mellan gran och björk en vik af insjön synes glittra.

Dit ned vi gamla följas åt, där glider fram om kväll'n vår båt, och än till sinnet unga vi fröjdas att i stilla ro mot aftonen ha redt vårt bo, där skogens fåglar sjunga.

Dock skymtar fram en vemodston, det blir så tyst kring gamla bon, ju längre tiden lider. Hvar är nu hemmets gyllne skatt, den glada lek, det friska skratt, där ljöd i flydda tider?

Därom sig rörer än vårt tal, då senare i afton sval mot hemmet ställes färdan, där ingen dag sitt slut har nått, att icke tankarne ha gått till barnen ut i världen.

Men täljom sist vårt glada hopp: snart slås på vidan gafvel opp vår dörr för gäster kära. En liten pys af farfar leds och farmor lycklig står tillreds en liten tös att bära.

Då strålar det af sol och ljus i farfars och i farmors hus, då är det fröjd där inne, hvar saknads stund i hast förglöms, och bland de ljusa minnen göms ett soligt sommarminne.

SNORRE.

LUFFAREN. ETT RESEMINNE AF ALEX. LANGLET.

EFTERMIDDAGSSOLEN brände ännu het, då jag långsamt vandrade framåt den dammiga landsvägen, som förde upp bland Apenninerna mot Vallombrosa.

Värmen var tryckande och jag plågades af törst. Mitt ifriga spanande efter vatten var ändamålslost, ty värbäckarna voro uttorkade och källor är det ondt om bland bergen. Enda hoppet var alltså att någonstades vid vägen finna en osteria.

Ingenting inom synhåll gaf mig emellertid anledning att tro, att mitt hopp på något vis skulle förverkligas.

Men ett stycke framför mig upptäckte jag med glad öfverraskning en mänsklig varelse, som slagit sig ned på en af landsvägens stenstolpar. Jag påskyndar mina steg, och, kommen inom hörhåll, frågade jag mannen — det tycktes vara en »luffare», som satt och slöade i solgasset — om han visste någon utväg att anskaffa dricksvatten.

Han vände långsamt på hufvudet, betraktade mig likgiltigt ett ögonblick, hvarefter han med stor skicklighet spottade midt på en närliggande liten rund sten. Något samtal syntes han föga benägen för.

Jag upprepade emellertid min fråga mera energiskt. Utan att bevärdiga mig med en blick svarade han, långsamt skakande på hufvudet, medan han undertryckte en gäspning: »no signore».

»Vet ni då, om det finns någon osteria framåt vägen?»

Han spottade ännu en gång med samma lediga elegans midt på den runda stenen, plirade på mig med ett öga och vände sig sedan bort, innan han svarade.

»Ja, för all del. Om ni bara går femton minuter till, finner ni ett värdshus på andra sidan den där höjden. Jag gick förbi det nyss.» Han gjorde en rörelse med hufvudet mot det åsyftade stället.

Jag tackade för upplysningen och gick vidare.

»Signore!» ropade i detsamma en skarp stämman efter mig.

Det var luffaren, som tydligen hade något mer att säga.

»Ursäkta, signore — men om ni tillåter, följer jag er dit bort. Jag är också alldeles rasande törstig — ett glas vin vore fine-mang nu.»

Något förvånad öfver mannens högeligen ogenerade sätt, hade jag likväl intet att invända, utan vi slog sålunda följe.

Hans sällskap var visserligen inte ägnadt att höja respekten för min föga solida ekipering; men å andra sidan var min resdräkt

så illa medfaren, att jag knappast behöfde vara allt för sträng i valet af mina bekantskaper. Dock önskade jag för min egen skull att hans fotbeklädnad varit mindre pittoresk. Af den ena skon fanns knappast kvar mer än sulan, som fasthölls vid foten endast med en läderbit öfver vristen. Den andra skon var jämförelsevis hel, om man undantar att fem smutsiga tår i fullkomlig frihet rörde sig utanför ofvanlädret.

På hufvudet bar han en stor halmhatt, hvars brätten hade mycket liten gemenskap med kullen. Hans trasiga kläder höllos om midjan tillsammans af ett flere hvarf lindadt rödt skärp, som bjärt stack af mot allt det smutsgrå i kostymen.

Ansiktet uttryckte stränghet och missnöje och de förmodligen fordom lifliga ögonen sågo icke vänliga ut. Men kring mungiporna under de korta svarta mustacherna spelade stundom ett löje, som skvallrade om humor och satir. För öfrigt gjorde mannen i sin helhet intryck af att fordom ha sett bättre dagar, men småningom råkat på förfall.

Medan jag gjorde mina iakttagelser, rökte han under tydligt välbehag en kort lerpipa med illaluktande dålig tobak.

»Ni har vandrat långt, signore?» frågade han och slog askan ur sin pipa.

»Nej, endast från Firenze. Och ni?»

»Från Milano.»

»Det var längre.»

»Visserligen, men järnvägar äro till endast för rikt folk.»

»Åh — på tredje klass far man ju billigt.»

»Billigt? Ja, om man har godt om mynt. För fattiga satar, som ingenting ha blir det dyrt nog. — Men hvarför går ni?» han gaf mig en hvass sidoblick. »Hvarför hyr ni inte en vagn — det borde passa er bättre än att drifva omkring med lazzaroner?»

»Det är dyrbart att åka och det roar mig att gå till fots.»

»Roar? Ja, det har ni ganska rätt i. Fotvandringar äro rasande uppiggande — i synnerhet, om man har goda och välsittande skodon. Jag tycker också mycket om att gå.»

Han skrattade ironiskt och stannade för att tända sin pipa.

»Se här!» sade jag och bjöd honom en lång svart cigarr med det sedvanliga halmstrået i, »vill ni inte taga den här — för omväxlings skull...»

»Åh, signore, cigarrer är för rikt folk! Mycken tack!»

Han stack pipan omsorgsfullt i fickan och tände ifrigt cigarren.

»Det var fin-fint, det här!» sade han, och spottade rätt ut — framför mina fötter.

Vi hade hunnit upp på höjden och nu låg det lilla värdshuset på blott ett stenkasts afstånd framför oss. Vi skyndade dit och sutto efter några minuter vid ett omåladt träbord med en flaska härligt landtvin framför oss.

Min vän lutade sig bekvämt tillbaka på stolen, slängde det ena benet öfver det andra och njöt under tystnad af vinet och cigarrerna.

»Har ni märkt,» sade han slutligen med filosofiskt allvar, »att lifvet understundom kan ha sina små behag?»

»Ja, de glada och goda tiderna få hjälpa upp de onda.»

Han svarade intet — han tog bara ett glas och drack det i botten. Med en hård stöt satte han det tillbaka på bordet.

»Fy tusan!» bröt han ut. »Egentligen är det bara skräp med hela rasket! De »goda tiderna!» Jo, jag tackar jag — det där är bara ett talesätt! Jag tycker för min del att det finns bara de onda.»

»En dyster uppfattning,» sade jag, »men kanske har ni skäl för den?»

Han såg misstroget på mig med sina stickande svarta ögon, som eldade af vinet, formligen flammade emot mig.

»Signore,» sade han med dämpad röst, i det han lutade sig fram öfver bordet, så att jag kände hans vinluktande andedräkt i mitt ansikte. »Signore, har ni någonsin blifvit bedragen i kärlek? Nej, det har ni nog inte — ännu. Ni är för ung. Men jag har det!»

Han höjde rösten vid de sista orden och slog handen i bordet, så att glaset hoppade.

»Jag har det,» återtog han. »Jag har blifvit bedragen af henne, som var mig kärare än mitt eget lif! Och *det*, herre — *det* är nog för att störta en man och göra honom till ett uselt kräk.» Hans ansikte hade blifvit blekt och stelt, men på hvardera kinden syntes en liten svag röd fläck, och i pannan några stora svettpärlor. Tydligen hade här en farlig sträng kommit att vibrera.

Änjo tömde han sitt glas och med rösten sänkt nästan till en hviskning sade han: »Jag har inte alltid varit så här, ser ni» — och han sträckte till påseende ut foten med den trasiga skon. »För tjugu år sedan behöfde ingen blygas för mitt sällskap, men nu — ja, ni ser själf.» — Han skrattade hårdt och obehagligt åt sin egen olycka.

Jag kände mig pinsamt berörd och visste inte rätt hvad jag skulle säga, då han fortsatte:

»Jag är mindre än en främling för er, signore, och ni kan inte hysa för mig annat än möjligen förakt, men kanske vill ni ändå lyssna till min »historia». — Den är inte lång.»

»Berätta! Jag hör gärna på.»

Han flyttade stolen närmare bordet, stödde hufvudet lätt i handen, men teg och blickade endast frånvarande ut genom den öppna dörren — ut öfver Apenninernas blåa skuggor, liksom sökte han bland dem där längst bort i fjärran lösningen på lifvets dunkla gåtor.

Anletsdragen hade småningom ljusnat, och han föreföll mig i detta ögonblick icke osympatisk. Drömde han sig manne tillbaka till en svunnen, kanske lycklig ungdom — eller såg han framåt mot den stund, som skulle befria honom ifrån ett eländigt lif? På det närvarande tänkte han ganska säkert minst af allt.

I rummet härskade fullständig tystnad. Endast en stor svart katt lät höra ett doft spinnande, där han låg makligt utsträckt i den smala solstrimma, som de halfslutna fönsterluckorna motvilligt släppte in.

Genom den hvälfda dörröppningen till kammaren bredvid syntes ställets välmående värd djupt inslumrad med »La Tribuna» i handen.

Det låg en stilla, sömngifvande stämning öfver det hela och jag var nära att följa den feta, gamla värdshusvärdens exempel, då min dryckesbroder tycktes erinra sig situationen. Han sköt nämligen hastigt tillbaka sin trasiga halmhatt och ref sig i det svarta håret; såg sig en smula yrvaket omkring och sade mycket ödmjukt: »Förlåt, signore — men jag — jag glömde alldeles bort — — var god och slå i mera vin, så skall jag berätta.»

Jag villfor hans begäran och han började — med blicken åter sökande i fjärran.

»Hon var vacker den tiden — förbannadt vacker. Jag kunde kysst jorden, som hon trampat, och hon — hon svor att aldrig skulle hon älska någon annan än mig. Hon ljög, men jag var dum och trodde henne. Ett helt år voro vi i alla fall lyckliga. Vi träffades hvarje dag, då hon dref sina getter förbi min trädgård — jag arrenderade den bara, men stod mig godt. Affärerna gingo bra och

jag började just få så mycket sammansparadt, att jag med allvar kunde tänka på att gifta mig, då en händelse inträffade, som skulle bli min olycka, och som gör att jag ännu i dag förbannar den stund jag första gången såg henne.»

Han tystnade och drog djupt efter andan, medan hans hvassa ögon sköto blixtar. Vänd mot mig och ifrigt gestikulerande, fortfor han: »Det var på en taverna — ungefär så här stod bordet. Och han — Beppo — som länge hade haft ett godt öga till Angela, han satt så där, vid den bortre ändan. Vi hade druckit mycket och han blef öfvermodig och förolämpande och skrek att det var *honom* Angela älskade, alls icke mig! Och att jag var en dum sate, som lät lura mig — och mera i samma väg. Jag försökte behärska mitt raseri — men plötsligt kände jag hur blodet vek från mina kinder och det svartnade för ögonen. Som i en dröm reste jag mig upp, fick fatt i basthandtaget på den tunga vinflaskan, och så — — pang! Huru det gick till, vet jag knappast. Jag minns blott att det klingade af glasskärfvor rundt omkring mig, att det röda vinet sköljde öfver bordet och i en bred flod rann ned på golvet — och att något, som var mycket, mycket rödare ändå, också flöt ut öfver bordet och blandade sig med vinet. Jo, jag minns också att jag trodde mig ha dödat Beppo — och därför sprang jag därifrån; sprang som en vansinnig till Angela för att bekänna det förfärliga jag gjort. Hon blef förskräckt och föll i häftig gråt, men lindade sina armar om min hals och bedyrade, att hon ändå aldrig skulle älska någon annan än mig.

Redan samma kväll knepo de mig — jag menar gendarmerna — och förde mig, belagd med handbojor, till häktet. Jag blef sedan dömd för mordförsök — Beppo hade nätt och jämnt sluppit undan med lifvet.

Men jag bar mitt straff med lätt hjärta, ty jag visste ju att Angela väntade mig. När jag slutligen efter elfva långa månader var fri, skyndade jag att uppsöka henne. Men Angela fanns icke mer, där hon fordom bott med sin far — en gammal kolhandlare — och ingen visste hvart den gamla med sin dotter tagit vägen. Efter flere dagars fåfängt sökande fick jag äntligen veta att hon sedan ett halft år — var gift med Beppo. Och att de flyttat till Genua. Jag ville inte tro det — jag ville inte tro, att så mycken falskhet kunde bo i ett kvinnohjärta. Men så träffade jag en, som varit med på bröllopet — och då måste jag ju inse att det var sant som man hade sagt.

Så föraktligt de handlade båda två! Men han var ändå den sämsta af dem. Ty jag visste, att han hade lockat henne på alla sätt. Och jag svor då en dyr ed att om jag någonsin kunde finna uslingen, skulle hans blod ännu en gång flyta för min hand.

I Genua var jag två år utan att finna honom. Sedan har jag sökt honom i aderton år öfver hela Italien — och ännu har jag icke tröttnat. Är han död, så skall Gud och den heliga jungfrun straffa honom som han förtjänat. Och jag förbannar honom i evighet!»

Han hade talat långsamt och passionerad. Mot slutet med låg röst. De sista orden pressade han fram i en hes hviskning. Hans ansikte var förvridet af ett osläckligt hat till den, som stulit hans lycka och till henne, som svikit honom. Och hans magra, seniga händer knöto sig hårdt i maktlös vrede.

»Signore,» återtog han, med betoning på hvarje ord, »den är en åsna, som tror på fagra kvinnolöften.»

»Ni har i sanning gjort en sorglig erfaren-

NÖDVÄNDIGHETSARTIKEL

för verkstäder, fabriker, bruk, fartyg, landtegen-
domar, landsställen och privata familjer:

Wilh. Beckers Samaritlådor,
rikligt försedda med förbandsartiklar och verk-
samma antiseptiska sårmedel,
prydliga och omsorgsfullt arbetade af stark,
bonad ek, **ej** såsom andra i handeln förekom-
mande af kartong eller bleckplåt, som visat
sig bräckliga och mindre ändamålsenliga,
praktiskt inredda med skilda fack och afdel-
ningar, där de olika artiklarna hafva sina be-
stämda platser,
försäljas i 4 skilda storlekar med olika konstruk-
tioner till respektive Kr. 6:—, 12:—, 30:— och
35:—. Illustrerad prospekt sändes franco på
begäran. **Wilh. Becker,** Kongl. Hofleveran-
tör, **5 Malm Morgsgatan, Stockholm.**

het,» sade jag, »men vore det inte bättre att söka glömma — t. ex. genom arbete — i stället för att ägna hela lifvet åt ett onyttigt sökande efter en ovän?»

»Arbete! ha, ha! Hvertill skulle det tjäna? Hvem skulle jag arbeta för? För min utkomst? Åh, det vore lyx. Jag reder mig ändå, som ni ser.»

Han lät åter höra sitt obehagliga hårda och gäckande skratt.

»Ni är beklagansvärd,» sade jag, »och om jag kunde hjälpa er på något sätt, vore jag mer än villig.» —

»Jag är mycket tacksam, signore,» log han ironiskt, »men ni kan verkligen ingenting göra för mig.»

»Tag åtminstone detta!» sade jag och räckte honom ett femfrancsstycke.

Hans uppsyn mörknade och med en stolt åtbörd sköt han myntet tillbaka.

»Behåll ert guld!» sade han. »Jag behöfver det inte. Jag tackar er för er godhet, men jag vill icke ha era penningar! Ja, ursäkta om jag är ohöflig, men en fattig fan som jag har icke mycken vana att umgås med herrar. — Nu skall jag gå. Solen sjunker och min väg är lång.»

Han reste sig från stolen och räckte mig sin smutsiga hand till afsked.

»Farväl!» sade han med ett leende, på samma gång bittert och vemodigt. »En landsstrykares tack kan ni visserligen både ha och mista — men i alla fall — måtte madonnan skydda er nu och alltid!»

Sedan han tändt sin pipa, gick han med tunga, långsamma steg mot den öppna dörren, ut på landsvägen, där han snart försvann bakom höjden, samma väg vi kommit.

Hvart gick han? Hvar skulle han söka sin hämnd?

Sannolikt skulle han vandra i kanske ännu tjugu år på samma sätt — från stad till stad, från by till by. Och samma usling som han var, skulle han förbli. Dock — ännu fanns på djupet af hans förkrympta själ ett grand af stolthet, en möjlighet till upprättelse — men det skulle alltsammans dö bort — före honom — —

Jag väcktes ur mina tankar på »luffaren» och hans dystra lefnadssaga af värden, som bullrande kom insläpande med en låda tom-
buteljer — —

Det hade mörknat, stjärnorna tändes en efter annan, och tystnaden tycktes mig växa med det tilltagande mörkret, då jag under min fortsatta vandring plötsligt uppfångade ljudet af en klocka. Lätta och skälfvande dallrade tonerna ut öfver de dunkla, tigande bergen, tills de slutligen dogo bort i ett långt pianissimo.

Det var aftonklockan i Vallombrosa.

SANATORIER FÖR BEMED- LADE.

FÖRR ANSÅGS striden mot tuberkulosen fruktlös, men på den senare tiden har den förra resignationen fått lämna rum för en mera hoppfull åskådning. Numera tror man, att tuberkulosen ofta kan botas, hejdas, eller förekommas, om blott de sjuke få vistas i en ren, stärkande luft och erhålla lämplig vård. Kampen mot denna sjukdom är, som vi veta, en af 20:de århundradets stora frågor. Mycket göres i dessa tider äfven i Sverige för att hämma det onda, men vi äro tyvärr detta oakadt mycket efter i allt som rör sanatorievård.

I hvarje större samhälle finnes ju ett eller flere väl ordnade epidemisjukhus, där alla andra smittosamma sjukdomar behandlas, men ännu äga vi endast 4 bröstsanatorier. Vårt fattiga broderland Norge, med icke ens hälften så stor folkmängd, har dubbelt så många; för att nämna några: Mesnalien, Gjossegården, Trygstad, Reknæs, Grefsen, Kornhaug, Øvre Toft, Tonsaasen och ännu många flere s. k. konvalescenthem. En af Europas stormakter Tyskland har offrat mest för denna sak: där finnas öfver 60 sanatorier och minst 25 äro under byggnad.

De tre jubileumssanatorierna äro såsom bekant hufvudsakligen afsedda för medellösa sjuka, och ytterligt eftersökta, som de äro, (flere hundra ansökningar ligga inne), anser jag det nästan orätt af dem, som hafva sin utkomst, att söka sig in på något af dessa, och därigenom taga bort plats för mindre lyckligt lottade. Mörsil i Jämtland lär, sedan doktor Horney öfvertagit detsamma, uppfylla ganska stora anspråk, men med undantag af

DET SVENSK-NORSKA JURISTMÖTETS MEDLEMMAR Å FRÖSÖN. O. OLSSON FOTO.

detta, hafva vi intet förstklassigt sanatorium i Sverige.

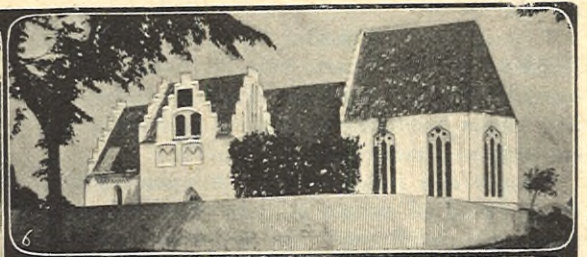
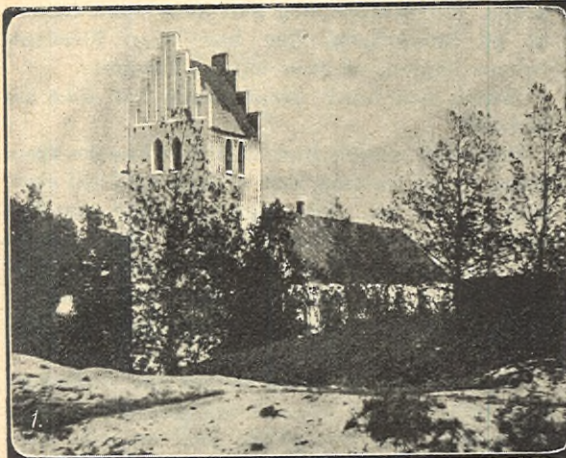
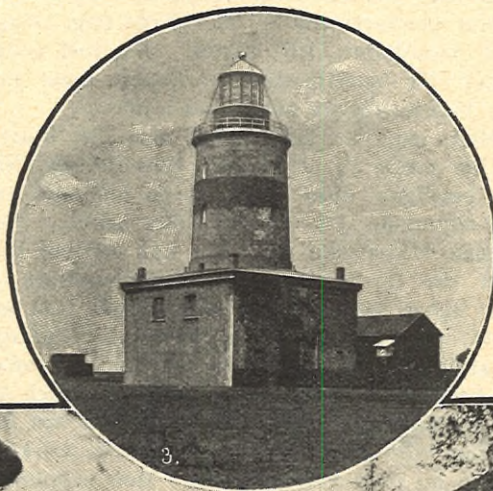
Hvart skola nu alla dessa, som ej kunna få plats här, taga vägen, för att lära sig kuren?

Svaga och klena, som de kanske äro, måste de då företaga den ansträngande resan till främmande land. Själva resan och vistelsen där brukar gå till stora summor och de sjuke få ändå aldrig den kärleksfulla vård, som under liknande förhållande skulle ägnas dem i hemlandet. Så vidt möjligt är, följer ju någon anhörig eller sköterska med, men oftast måste de stackars sjuke ensamma anträda den långa sorgliga färden.

»hvila i Sveriges jord» — ja, då kan du ej annat än hysa ett oändligt deltagande för dessa arma. Till huru stor välsignelse vore det därför ej, om vi i Sverige ägde ännu ett par sanatorier. Stora summor ha under dessa sista år samlats såväl till försvaret, som till de nödlidande i Norrland, det är ju höga, ädla mål. Gifve Gud, att vi nu äfven ytterligare kunde rusta oss till strid, för att om möjligt möta och bekämpa denna smygande, farliga fiende, som, ifall vi ej beväpna oss mot honom, drager större sorg, elände och död öfver Sveriges folk än fiendens kulor och hungersnödens fador.

På det varmaste ombedjas nu Iduns läsare att inkomma med goda råd och kloka förslag angående sättet, huru vi i Sverige skulle kunna åstadkomma ännu ett par sanatorier, eller åtminstone ett, i främsta rummet afsedt för betalande sjuka, men med så många frisängar som möjligt, så att plats kunde beredas åt bildade, men obemedlade.

ELLEN BERNHARDT.

BILDER FRÅN FALSTERBO OCH SKÅNÖR. 1. FALSTERBO KYRKA. 2. RUIN AF DROTTNING MARGARETAS BORG (FALSTERBO). 3. FALSTERBO FYR. 4. HUFVUDGATAN I FALSTERBO. 5. TORGET I FALSTERBO. 6. SKÅNÖRS KYRKA. 7. BORG MÄSTAREGÅRDEN I SKÅNÖR. 8. TORGET I SKÅNÖR. S. LJUNGGREN FOTO.

FURSTEBESÖKET I KALMAR. 1. AFFÄRDEN FRÅN JÄRNVÄGSSTATIONEN. 2. DE FURSTLIGA GÄSTERNA ANLÄNDA FRÅN DROTT FÖR ATT BESÖKA KALMAR SLOTT. 3. APRESAN FRÅN SLOTTET. HERMAN SANDBERG FOTO.

TVÅ STÄDER.

DÅ KRISTUS lät sig föde, stod Skanör och Falsterbo i gröde», heter det i en gammal krönika. Det är inte så numera, och man kan knappast, med anspråk på att bli trodd, säga att Skanör och Falsterbo »stå i gröde» nu för tiden. Falsterbo har dock de senare åren gått framåt, beroende på de tillfällen till härliga friska bad, som bjudas där nere; och många äro de, som förutspå Falsterbo en lysande framtid som badort, ett svenskt Trouville. Man spekulerar också ganska ifrigt i villatomter därnere. Ett härligare läge för en badort kan heller inte tänkas: hafvet framför och bakom barrskog. Salta och friska komma vindarne strykande från hafvet. Sjukdomar äro så godt som okända. Ett bevis härför är, att ingen läkare ansett det med sin fördel förenligt att bosätta sig i någon af de båda tvillingstäderna; apotek finnes ej heller.

På en tur genom Skanör och Falsterbo förvånas man öfver det idylliska, lantliga lif, som råder där. Stora gäsflockar traska skrikande och snatrande omkring på det gräsbevuxna torget

och gatorna. För några år sedan utgjordes stadsporten i Falsterbo af en trasig grind, som hängde vid ena gångjärnet. Numera är dock detta lagadt. Bruna, nästan mahognyfärgade som människorna äro af den starka solen och de friska vindarne, skulle man kunna tro, att de tillhörde ett långt sydligare luftstreck än hvad fallet är. Den i de båda städerna rådande »byggnadsstilen» är dessutom så typiskt skånsk, att man ej kan tvifla på, att man befinner sig i Skåne. Husen äro utan undantag envåningshus med långsträckta, skarpt sluttande, halmtäckta tak.

Skanör, som är den största af de båda städerna — Skanör har 600 invånare, eller det dubbla mot Falsterbo i vanliga fall; under sommarmånaderna, då badgästerna komma, torde dock Falsterbos befolkning öfverstiga Skanörs — har äran att inom sin hank och stör hysa den gemensamma borgmästaren och prästen. Den senare är skyldig att hålla två predikningar hvar söndag, en i Falsterbo och en i Skanör, ty fastän prästen är gemensam, ha städerna dock hvarsin kyrka. Falsterbo kyrka hotas alltjämt af att bli begrafd under de hopar af hvit, fin flygsand, som vinden i så otrolig grad hvirflar upp; flere gånger har den måst framgrävas. På en af våra bilder ser man också, hur den ligger inbäddad mellan vallar af sand. Milsvidt utefter kusten består marken af den-

na hvita sand, som hafvet lämnar efter sig. — Då järnvägen, som nu är under byggnad, blir färdig, hvilket lär skola ske till nästa sommar, kanske Skanör och Falsterbo än en gång komma att blomstra upp.

UR DAGSKRÖNIKAN

EN FÖRBRÖDRINGSFEST. Under midsomnardagen och de två närmast följande dagarne har i Östersund hållits en af dessa svensk-norska förbrödringsfester, som, liksom de föregående, så öfvertygande visat, hvilken brist på hemul i sinena det tal äger, som söker sprida misstroende mellan brödralfolken. Och ett särskildt intresse torde ifrågavarande fest, det svensk-norska juristmötet i Östersund, äga i betraktande af deltagarnes samhällsställning och verksamhetsområde. — Sedan mötesdeltagarne, ett tjugutal norska jurister och ett lika antal svenska, ägnat de första mötesdagarne åt förhandlingar och samkväm i Östersund, företogs å mötets sista dag med inbjudna damer en utflykt på den natursköna Storsjön till Frösö läger, hvarest öfversten von Heland, som ställt Jämtlands Fältjägarregementes officersmässa till mötets förfogande för frukostmiddag, på det mest glänsande sätt fungerade såsom ställets värd ej mindre vid festmåltiden än äfven vid det därpå

UR KRISTIANIAS DAGSKRÖNIKA. NEDLÄGGANDET AF GRUNDSTENEN TILL NORGES BANK. TILL HÖGER: TOLDSKRIVER ARCTANDER OCH BANKDIREKTÖR BOMHOFF. N. SKARPMOEN FOTO.

följande samkvämet. Å sid. 390 synes en grupp af deltagarna i detta samkväm vid Frösö lägerplats, som med sitt dominerande läge och med den i den stilla, solljus högsommardagen hänförande utsikten öfver glittrande vatten, frodigt gröna landskap och mot horisonten de snöglänsande fjällen gjorde på alla och icke minst på främlingarna ett djupt intryck.

*

FURSTEBESÖKET I KALMAR. Vårt kronprinspar samt aristorhertigen af Baden med gemål ha nyligen aflagt besök i Kalmar och Borgholm, hvilket gifvetvis gaf de båda samhällena anledning att visa sin förnöjelse öfver den förnäma visiten genom att bereda resenärerna ett festligt mottagande.

Från vår Kalmarfotograf ha vi erhållit tre bilder från tilldragelsen, som våra läsare återfinna i dagsnumret.

*

NORGES BANKS grundläggning ägde för några dagar sedan rum i Kristiania i närvaro af en stor samling inbjudna. Den högtidliga akten öppnades med ett tal af bankdirektör Bomhoff, hvare redogjordes för byggnadens tillkomst, hvarefter grundläggningsdokumentet, ritningarna till byggnaden och ett exemplar af samtliga gångbara norska mynt och sedlar nedlades i ett skrin, som murades in tillsammans med grundstenen.

Densammans nedläggande verkställdes af toldskriver Arctander, en af medlemmarne i bankens styrelse, samt bankdirektör Bomhoff.

*

CIRKUS VARIETÉ, som fortfarande bjuder på ett både underhållande och omväxlande program, har sedan kort tid tillbaka förvärfvat en ny dragningskraft i den s. k. persisk-kaukasiska karavanen Mirza Golem med sina två dresserade kameler. Det är ett akrobatsällskap så godt som något, hvilket på kamelernas pucklar utför en rad af konststycken, vittnande om stor vighet och styrka. En tecknare ritade härom aftonen af den exotiska truppen under deras pågående »arbete», och återfinna våra läsare här nedan en reproduktion af bilden i fråga.

*

DE NÄST FRÅN »MONITOR». Då hela Svensk-Amerika nu bereder sig på att fira hundraårsdagen af John Ericssons födelse den 31 Juli *) — särskildt i New-York, där en ny John Ericsson-staty skall aftäckas i Battery Park — kan det vara af ett visst intresse att erinra sig, att en veteran från »Monitor» ännu lefver och nästkommande måndag den 13 juli fyller sina modiga 80 år.

HANS ANDERSON.

Hans namn är Hans Anderson, bär titel af kapten och är den ende öfverlevande af den nästkommande måndag den 13 juli fyller, 54 man stark, de flesta svenskar, hvilka såsom fri-

villiga togo tjänst å »Monitor» 1862. — Befälhafvaren, amiral Worden, dog 1898.

Kapten Anderson föddes i Fjärås, Halland, den 13 juli 1823. Sina 80 år bär han med heder. Oaktadt han under sin tjänstetid i amerikanska flottan fick åtskilliga blessyrer — han har två afbrutna reften, en krossad ankel och ett öga mindre! — är den aktade äldringen kry och stark och vid god vigör, något som äfven det karaktäristiska porträttet utvisar: en äkta svensk sjöbusstyp af halländsk vikingastam.

»Vid tjugu års ålder blef stugan för trång» för honom nere i Halland. Han gick naturligtvis till sjös och tog hyra å olika fartyg, tills han 1853 innönstrade i nordamerikanska flottan och tjänstgjorde i sex år på örlogsfartygen »Falmouth» och »Congress». Afmönstrade i Hampton Roads och begaf sig till New-York, där han först fick höra talas om John Ericssons »Monitor», till hvilken det i början var ganska svårt att få manskap. Man undrade öfver, hvad detta lilla egendomliga, ännu opröfvade fartyg, med däcket endast en fot öfver vattenytan, egentligen kunde duga till. Hans Anderson var en af de första, som anmälde sig som frivillig, och han blef genast antagen. — Efter krigets slut blef han förflyttad till monitoren

*) Hur gör man här i Sverige? På Skansen, våra fosterländska minnens panteon, bör icke dagen gå obemärkt förbi! — H. S.

»Catshill», där han stannade till 1865. Sedan dess har han varit bosatt i Brooklyn, där han äger en liten specierhandel. Med hvad denna kan inbringa samt en liten pension af futtiga 24 dollars i månaden, lefver den gamle veteranen lugnt och bekymmerfritt i sitt lilla trefna hem, omhuldad af maka, barn och barnbarn.

Kapten Anderson hade lefvat tämligen obemärkt bland svensk-amerikanerna, ända till dess impressarion Gustave Thalberg (vår kände Uppsala- och Parisersångare från 1878) för omkring sex år sedan kom på den ljusa idén att engagera kapten A. för en föreläsningsturné i Förenta staterna. I de svensk-amerikanska föreningarna och kyrkorna samt i de amerikanska veteran-klubbarna (»Grand Army Posts») har han hållit föredrag om sina minnen från sitt växlingsrika lif, enkannerligen från den frejdade dagen den 9 mars 1862, då han var ombord å »den där lilla ostlådan», som John Ericssons »Monitor» så åfaktfullt benämndes af rebellerne i sydstaterna.

Honnör för den gamle svenske sjömannen!
HELGE SANDBERG.

SENSOMMAR. BERÄTTELSE AF QUIVIS.

DET VAR en sällsynt typ för en lärarinna, Anna Wide. I tjugufem år hade hon left däruppe i Marks skogsbygd utan något annat intresse än sina elever. Men så skulle hon också vara både moder och lärarinna för dem. Inte vet jag just, om hennes lilla helpension var riksberömd, kanske den inte ens var känd öfver hela landskapet, men det vet jag, att den, som en gång varit hennes elev, glömde henne aldrig. Säkert är, att man af ingen kunde få det intrycket af hel personlighet, som af Anna Wide. Kanske var det entusiasmen för det kall, hon lefde för, som förlänade henne den ungdom och spänstighet, som var henne så egen. Eller var det vissheten om den tillgifvenhet, som ägnades henne från alla håll. Nog af, hvem skulle kunna ana, då man såg hennes höga, smärta gestalt, hennes klara ögon, som ofta blixtrade af godt humör, men också ibland kunde få ett så vemodigt längtansfullt uttryck, hvem skulle kunna ana, att man stod framför en femtioårs kvinna. Och det till på köpet en kvinna, som offrat öfver hälften af sitt lif på barnauppfostrans altare. Visserligen skvallrade några rynkor på den höga pannan och de grå strimmorna i det blonda håret om, att lifvet inte gått så alldeles spårlöst förbi Anna Wide. Men hon tycktes dock vara ett af dessa söndagsbarn, som ha fått den högsta gåfvan af alla, den, att alltid vara ung, med ungdomens alla förtjänster och därtill alla den mögnare ålderns.

Det var en härlig septemberkväll, just några dagar innan eleverna skulle komma till Almtorp. Föreståndarinnan hade hela eftermiddagen varit sysselsatt med att besvara förfrågningar angående skolan och hade just skickat af posten. Ännu satt hon kvar vid skrifbordet i sitt trefliga arbetsrum.

Med tankarna långt borta ritar hon den ena underliga figuren efter den andra på läskpapperet framför sig. Men plötsligt kastar hon pennan från sig och drar fram en af skrifbordslådor-

na. Hennes ansikte ljusnar så underbart, då hon tar upp en breffpacke ur dem. Ännar hon besvara flere bref i kväll? Men de där breffven tyckas vara, om ej besvarade, så dock lästa, och det ändå åtskilliga gånger, därom vittna de slitna kuverten. Och frimärkena, gamla tolf-öres, och de aflånga, blåaktiga kuverten skvallra om, att det inte var i går de breffven kommo i händerna på »Mamsell Anna Wide.»

Halft smekande glida hennes händer öfver de gamla kuverten. Så underligt i alla fall, att lifvet kan skilja människor så från hvarandra, som det söndrat henne från författaren till dessa bref! Och ändå hade de ju nästan dagligen sett hvarandra. Den unge kandidaten, som skref de kära vänskapsbrefven åt sin studiekamrats syster, han hade ju i många år som kyrkoherde verkat i församlingen. Och just i den gamla prästgården han gästade som 24-årig svärmande ung man, just där lefde han nu fram sitt lif, ensamt, kallt och tillbakadraget.

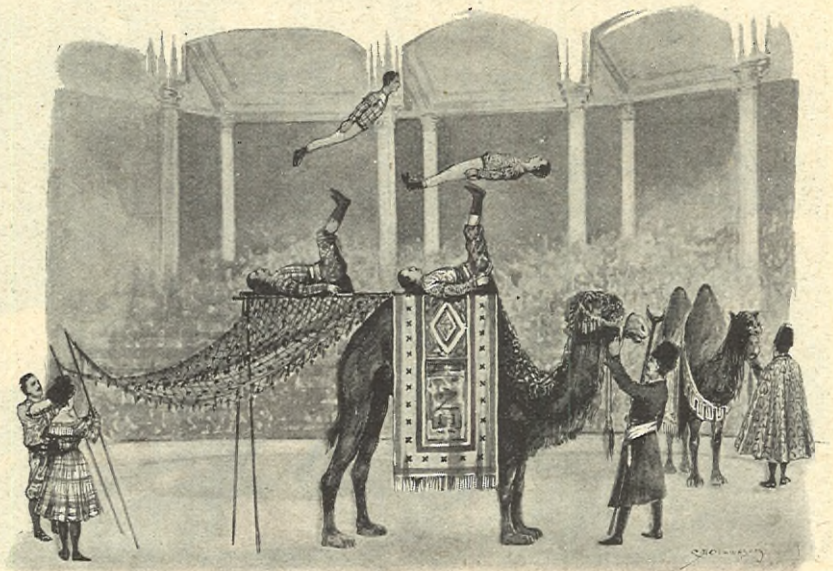
Ganska ofta såg han Anna Wide. Han biträde henne vid undervisningen i hennes skola. Men mellan dem utbyttes aldrig ett ord utöfver det, som talades om eleverna. Det var, som om en mur rests mellan dessa båda. Och hvarför? Hade de ej en gång lofvat hvarandra sällskap för lifvet, lofvat hjälpa hvarandra framåt och uppåt — och så — Anna Wide log ett drömmande leende — hade hon inte ändå varit för honom mer än en vän? Från den tiden, då hon jublade öfver detta hopp — minnet af den lycka hon då kände, värmdde henne ännu — från den tiden hade hon icke gömt något bref. I hans ögon hade hon så många dagar fått läsa, hvad som aldrig sagts och aldrig skrifvits, att Tor Ek älskade henne.

Men så kom den dag, då första stenen lades till den mur, som skilde dem och som stått mellan dem i decennier. Hvem som lade den eller hvarför den lades? Hur hade hon ej grubblat öfver det! Hon suckade ännu vid tanken på dessa ungdomssorger, hvilka ett trettioårigt lif af arbete ej kunnat förmå glömma. En stund satt hon och stirrade på den fasta stilen i breffven framför henne. Så började hon samla ihop dem för att lägga ned dem igen.

Det knackade på dörren, och innan Anna Wide kommit sig för att lägga ned de gamla breffven på deras plats, öppnades dörren.

»Ursäkta, om jag stör, fröken Anna,» hördes kyrkoherde Eks röst.

Anna vände sig hastigt om.

MIRZA SOLEM, DEN PERSISK-KAUKASISKA KARAVANEN Å CIRKUS VARIETÉ.
TECKNING FÖR IDUN AF C. A. OLAUSON.

»Det är mig kärt att se herr kyrkoherden. Jag ämnade just skicka er min plan för undervisningen, så att ni skulle få placera era lektioner, hvar ni fann lämpligast. Det vore godt att ha allt i ordning, när flickorna komma. — Behagar herr kyrkoherden sitta ned.»

Han gick fram till en stol vid sidan af skrifbordet.

»Fröken håller på att besvara bref, kan jag se,» sade han, och tog i sin hand ett af breffven framför Anna.

Han ryckte till och rodnade.

»Åhnej,» svarade hon nästan hårdt, »de där äro besvarade, som herr kyrkoherden kanske vet,» kom det sedan dröjande.

Det blef mycket tyst i rummet.

Slutligen rätade Anna Wide upp sig. Det låt ett beslutsamt drag öfver hennes ansikte.

»Herr kyrkoherde,» började hon med fast röst, »låt oss nu en gång avsluta ett gammalt konto, som upplades för mer än tjugu år sedan. Nu är jag gammal nog att framställa den fråga, som jag ej kunnat jaga på flykten, hur jag än kämpat att bli fri från den. Hvad var det, som skilde oss den sommaren, den härliga sommaren, då ni var gäst i mina föräldrars hus? Det hade varit er plikt att säga det förr utan min påminnelse. Ack, Tor, såg du inte hur jag led, då du mötte mig med denna förfärliga kyla, sedan du i långa härliga dagar låtit mig bli viss om, hvad jag var för dig! Långa år af arbete och grått vardagslif ligga mellan nu och då, därför kan jag tala om allt detta, nästan som om det inte vore jag, utan en annan, som känt och kämpat mot alla dessa sorger. Men ändå måste jag ha klart för mig, hvarför du lämnade mig utan ett ord till förklaring. Förr, då jag hvarje dag suckade efter klarhet i mitt förhållande till dig, då kunde jag inte fråga dig. Du vet inte, hur ofta jag i mina tankar formulerade frågor till dig, du vet inte, hur jag i drömmen många, många gånger hörde dig börja förklara ditt handlingssätt, hur jag just vaknade, då jag tyckte, du kommit till det jag ville veta. Det var inte kvinnlig nyfikenhet, som då plågade mig; det är ej heller i denna stund nyfikenhet, som drifver mig att fordra en förklaring af dig. Jag vill veta, om den man, jag älskat från min ungdom, är en verklig man, eller endast en simpel lögnare. Du må tycka, att jag är en okvinnlig gammal toka, som står här och blottar allt detta, men jag säger dig, det är ingen skam af en kvinna att erkänna sin kärlek till en man, lika litet, som själfva den känslan är något att blygas för. Är du en man, den man du var, eller den, jag trodde dig vara, och kan du förstå, hvilka lidanden, du förorsakat mig, så tiger du inte nu längre.»

Anna Wide hade talat med öfvervældigande kraft, och rätade stolt upp sig, då hon nu fäste sin blick på mannen framför sig.

Tor Ek hade dolt sitt ansikte i händerna. Långsamt lyfte han upp hufvudet och såg på Anna med en blick, vekare, än man skulle kunnat tilltro den gamle prästen. Hans djupa bas lät nästan hes, då han han talade.

»Jag ser nu, att jag har så mycket att bedja om förlåtelse för,» började han, liksom sökande efter ord. »Jag skulle kunna säga: tror du inte, Anna, att äfven jag lidit under dessa år i ensamhet. Men jag känner dig bättre, än att jag skulle tro dig tröstad af det. Jag skall i stället säga dig något, som min stolthet, min olyckliga stolthet hindrat mig att säga sedan långa år tillbaka, sedan den där sommarkvällen, som du säkert minns. Kvällen var ljum och mild, ringdansen var som bäst i gång ute på gräsplanen. »Skära, skära hafre.» Hvad jag väl kommer i håg,

hur muntert det ljöd. Och din röst klingade allra klarast. Jag hörde bara dig, kände ingen annans närvaro. Din lilla hand hvilade i min stora så förtroendefullt, tyckte jag. Jag kramade den lilla hvita tingesten. »När hvar tar sin, så tar jag min.» Jag lade armen om ditt lif, drog dig tätt intill mig. Jag hviskade i ditt öra: »Är du min?» Men ack, du svarade ej. Jag hade så säkert väntat att få se dina ögon stråla upp såsom de gjorde ibland, då du såg på mig. Men du sänkte dem, och jag fick intet svar. Jo, helt plötsligt hörde jag en röst: »Magistern tog Anna tvärt emot reglerna. Man får inte ta den, som står en närmast.» Det var din syster, som gaf mig den upplysningen. Med ens slog det mig, att hennes ord hade en djupare betydelse. Ja, det var verkligen »mot reglerna», att jag, inbunden och hård, som jag var, skulle binda den varma solstrålen vid mig för lifvet. »Man får inte ta den, som står en närmast,» ljöd det ännu i mina öron. Nej, den, som jag älskade mest, den skulle jag försaka. Jag tyckte mig se det så tydligt på dig, där du stod med ansiktet sänkt. Jag drog min hand från din midja och lämnade dig åt din syster. Själf stod jag ensam. Ingen ville ha mig, sjöngo de andra.»

Han tystnade.

Anna såg forskande på honom, som ville hon förvissa sig om, att hans berättelse var sann.

»Men, Tor, kunde du inte förstå, att det var mig omöjligt att ge svar på den viktigaste fråga, som någonsin skulle ställas till mig, så där midt i en larmande hop. Nog hörde jag dina ord. De gjorde mig så förvirrad och ändå så lycklig. Jag tyckte, jag var din från den stunden. Men det förekom mig också som jag skulle ropat ut det åt alla de andra, om jag i det ögonblicket låtit min blick hvilat i din. O, Tor, hur kunde du låta vår lefnads lycka bero på en sådan tillfällighet?»

»Anna, du kan förebrå mig detta, om du inte tror, att jag lidit under dessa långa, långa år, då jag hvarje dag förbannat min olyckliga stolthet, som förbjöd mig, att någon gång mer tala om mina känslor för dig. Ack, Anna, jag vågade ju inte tro, att du verkligen höll af mig. Jag tyckte mig nog ibland läsa det i din blick, men då, när jag velat gifva så mycket, mycket för en blick af dig, då sänkte du dina ögon. Ingen känner min ömtåliga karaktär så, som du. Du måste förstå, att jag var för feg, om jag också själf kallade det för stolt, att utsätta mig för ett afslag. Men jag har blifvit straffad genom ett lif i ensamhet, och dubbelt straffad är jag nu, sedan jag vet, att du lidit för min skull.»

Han såg upp till henne, liksom väntade han något förlåtelsens ord.

Hon smålog mildt.

»Åhja,» sade hon sakta, »jag har lidit. Men nu vet jag, att du ändå är värd den plats, jag alltid haft åt dig i mitt hjärta, ty jag vet, att du ändå älskade mig. Jag visste väl det, att du inte kunde bedraga mig. Den är värd något lidande, vissheten, att man ej satt sitt ungdomsideal för högt, om man också skulle nå den först i lifvets höstdagar.»

Hennes ögon mötte hans, och där låg något af flydda tiders strålgans i deras blickar.

»Anna,» sade han slutligen och gick fram till henne, »låt oss nu förflytta oss tillbaka till den där sommarkvällen, du minns. Jag är den unge studenten och du den lilla solstrålen. Och så frågar jag dig så tyst, alldeles som då: är du min? Hvad svarar du?»

Han fattade hennes händer och såg så kärleksfullt på henne.

Hennes anlete strålade, hon blickade honom så fast in i ögonen, då hon svarade ett enkelt: »ja.»

»Men om jag nu, som den gamle, tråkige gubben frågar dig . . .»

»Den gamla, tråkiga gumman,» afbröt hon honom leende.

»Nej, den gamla kvinnan med den unga själen, om jag frågar dig: vill du bli min hustru? hvad svarar du då?»

»Jag måste väl säga ja; jag vet ju nu, hur du gör, om jag tiger.» Hon såg med ett skälmskt leende upp på honom.

Han drog henne intill sig.

»Men, Tor,» utbrast hon plötsligt, »hvad tänka vi egentligen på. Vi gamla människor bete oss ju som tanklösa ungdomar. Hvad skola människor säga?»

Det lyckliga uttrycket i Anna Wides ansikte bortskymdes nästan af ett drag af oro.

»Min älsklings, du vill väl inte ta tillbaka ditt löfte? Tycker du inte, att vi, som en gång i ungdomsvåren hoppades så mycket af lifvet just för vår räkning, tycker du inte, att vi nu i lifvets höst kunna ha rättighet att taga, hvad som bjudes oss, utan att tänka på hvad människor skola säga. Det är visserligen sant, att jag knappt kan vara värd lyckan, hur sent den än kommer, jag, som en gång så själfviskt förstört den för oss båda, men du vägrar mig den ju ej. Säg, att du ej gör det.»

Hans röst lät så bedjande, att hon kände sig rörd i sitt innersta.

»Nej, Tor,» svarade hon ömt, »jag gör det ej. Och för resten, tror du jag kan, om jag också skulle vilja skjuta ifrån mig den lycka, jag längtat efter så länge. Nej, jag kan det ej, och vill det ej heller. Tor, sist du och jag talade med hvarandra, innan den stora muren var rest, då var det försommar; nu är det höst, liksom vi äro i vårt lufs höst, men med Guds hjälp skall vår sensommar bli långt härligare än våren. Du vet, det händer ibland så.»

STOCKHOLMSBILDER, TECKNADE AF EN NYINFLYTTAD. FÖR IDUN AF N. P. ÖDMAN.

IV. I DÖRRARNA.

FÅ FÖRETELSER i Stockholm torde frappa en nyinflyttad landsortsbo så mycket som det trägna tiggeriet i dörrarna, åtminstone om bemålde landsortsbo ej fått sin bostad i den finare delen af Östermalm, där ju hvarje hus med någorlunda palatslikt utseende har sin omsorgsfullt stängda port och sin omsorgsfullt vaksamme portvakt, som icke släpper in hvem som helst. Men här på Söder, det enkla gammalmodiga Söder, där portarna merändels stå öppna och obehållna dagen i ända, här kan hvem det vara må göra sina påhälsningar i all sköns ro från våning till våning, ja, kanske i gynnsamt fall ända upp på vinden. Och jag föreställer mig att förhållandet är detsamma i Staden inom broarna och likaledes på den idylliska Kungsholmen.

Huru som helst, maken till det dörr-tiggeri jag här i Stockholm haft personlig erfarenhet af, har jag ingenstädes sett i landsorten. Redan omedelbart efter min inflyttning, medan jag ännu gick och stökade och ställde med möbler och annat, började ringningarna. Jag trodde först att det var visiter af stockholms-

vänner, som önskade hälsa mig välkommen, men hvarje gång jag kom ut för att ta emot dem, var det i stället någon stackare, som begärde en slant till nattlogis eller en bit mat eller gamla kläder — nästan som om min anspråkslösa bostad vore en nyöppnad välgörenhetsanstalt för »hämtning på stället» både af kontanter och alla slags förnödenheter. Så fortsatte ringandet dag efter dag. Jag var alldeles häpen öfver denna tillströmning och började på allvar tro, att det här i Stockholm existerade någon stor tiggargilla, som genom särskilda kunskapare spejade ut, när någon ny familj flyttade in till hufvudstaden och då skyndade till för att pröfva hans »välgörenhet».

Men det var ej bara med förvåning jag såg detta förhållande, det kändes äfven ängslande och beklämmande att genast vid min inflyttning till det lysande, glada och alltid festliga Stockholm, mötas af så mycket elände — och att stå svarslös inför frågan: »hvad kan jag här göra?» Ty att utan vidare åt dessa okända och merendels af sprit doftande individer lämna hvad som begärdes, det var utan tvifvel att göra eländet än värre — oberäknadt omöjligheten att räcka till för en sådan frikostighet, och, låt mig tillägga, att i fråga om öfverflödiga persedlar vara så väl sorterad, som här erfordrades.

Då jag förmodar, att mångas erfarenhet om tiggeriet i dörrarna är ungefär densamma som min egen, och att jag således genom att nämna något om denna senare konstaterar ett allmännare förhållande, så kan det kanske intressera Iduns läsare i landsorten att höra något mera härom.

Jag kan då meddela, att väl ett *hundredal* af dessa dörrtiggare ha under vinter- och vårmånaderna gjort sin påhälsning i min tamburdörr, att nästan alla varit män, endast en mycket ringa procent kvinnor, och att af männen flertalet varit unga, arbetsföra karlar, men med dryckenskapens last präglad på sina anleten. Dock, om man skulle sätta tro till dem själfva, så vore de naturligtvis hvar enda en nyktra, ordentliga och arbetsamma människor, som endast genom andras åtgörande och icke genom eget förvållande kommit i nöd. Men när man sedan genom efterforskningar fått reda på verkligheten, så har osanningen i deras uppgifter trädt i dagen, ty de ha i de flesta fall varit notoriska drinkare. Ja, somliga ha redan ljugit vid uppgiften af bostad, ja, ibland äfven af namn, så att all efterforskning om deras förhållanden har omöjliggjorts. När någon sökt dem efter den angifna adressen, så har antingen ingen person af det namnet funnits i gården, eller ock har själfva det uppgifna husnumret icke funnits vid den gatan. De ha naturligtvis af vissa skäl ej velat röja sina förhållanden, utan bara ha kontant hjälp i dörren.

För att framlocka denna senare, försöka de både smickrets och förtrolighetens språk. Än får man heta »grosshandlare» eller »baron», äfven då de böra mycket väl kunna se att man är ingendera, än tilltala de en förtroligt som om man vore gammal bekant med dem och nästan borde glädjas öfver återseendet. Den, som på sin namnplåt utsätter sin titel eller sitt ämbete, kan vara viss om, att de alltid begagna sig häraf, när de i dörren i förtrolig ton be att få tala med herr den och den. Mången här i Stockholm har just därför, synes det, tagit för sed att på namnplåten endast sätta själfva familjenamnet utan vare sig förnamn eller titel. På det sättet har det kunnat hända tiggaren att han haft den oturen att hos en fröken eller änkefru fråga efter »grosshandlaren» o. s. v.

Några ta sig för att inte alls fråga efter herrn, utan blott efter »frun» (alltid med namnet tillagdt), naturligtvis i tanke att hon har ett känsligare hjärta. Någon gång begärde de »enskildt samtal» med henne. Eller ock, om jämte den egentliga namnplåten på dörren finnes ett visitkort med annat namn, lära de sig gärna detta utantill med titel och allt och ringa sedan på och be i ledig ton att få tala vid personen i fråga.

Trots allt hvad som nu här sagts om tiggeriet i dörrarna, så känns det i många fall djupt smärtsamt att ej kunna hjälpa. Men smärtsammast af allt är dock att tänka på den mörka bakgrund af sociala och moraliska missförhållanden, som i vår tid så att säga ligger och sjuder bakom allt detta. Här är ett rikt arbetsfält för både samhället och enskilda. Här gäller det framför allt kärlek och tillmötesgående i stort klasserna emellan, här gäller det en kamp för nykterhet, sedlighet och gudsfruktan, här gäller det för hvar och en att med de gåfvor han fått och med de medel han förfogar öfver dra sitt strå till stacken för en förbättring af förhållandena — men i tamburdörrarna, där kan sannerligen icke nöden i vår tid afhjälpas, det må sägas både till de tiggande och de gifvande.

*

Utom det hittills skildrade *direkta* tiggeriet förekomma »i dörrarna» äfven ett annat mera *indirekt*, nämligen *säljandet*. Och detta pågår lika lifligt. Än kommer en, än en annan och ringer på och utbjuder någon struntsak till salu, såsom tvål, vykort, grankvistar m. m. och ber enträget, att man skall köpa det. Detta säljande i dörrarna är visserligen äfven i landsorten rätt vanligt, men här i hufvudstaden tyckes det rent af höra till ordningen för dagen och framträder därjämte ibland under ganska kuriösa former, ja, en och annan gång rätt »schantilt».

Låt mig nämna några exempel.

Det ringer en dag på min dörr, och strax därefter får jag höra att det är en fröken i tamburn, som ber få tala med mig. Jag går ut och finner en ung, fint klädd och rätt vacker flicka. Efter utbyte af hälsningar ber jag henne stiga in, i den tanke att det är fråga om lektioner eller något dylikt, men hon stannar blygsamt vid dörren och ber mig i de bevekligaste ordalag och med det sötaste småleende att köpa en tvål, som hon just nu håller fram. Hon begär 50 öre för den, jag känner igen sorten, den kostar annars knappt 25 öre, och hon ledsagar sitt anbud med en rörande historia om sin mors sjukdom och fattigdom. Jag känner mig besegrad både af den vackra apparitionen och den vackra historien och köper tvålen genast, och hon försvinner under upprepade nigningar.

En annan dag icke långt därefter, omedelbart efter en stark ringning på dörren, anmäles »studeranden Kvist», som »önskar tala med lektorn». Jag finner en ung, rätt välklädd herre och ber honom stiga in. Här märker jag genast att elegansen är något smutsblandad, och vidare att det är fråga om affärer, ty han börjar tvärt med flödande svada och i en ledig och frank — jag hade så när sagt »kamratlig» — ton tala om, att han nödgats afbryta sina studier af de och de orsakerna, att han försökt sig på mångahanda sätt, alltid med otur, och att han nu befinner sig i ekonomisk förlägenhet — och så räcker äfven han fram en 25-öres-tvål för 50 öre, och jag köper också denna — ehuru redan spritlukten nu på närmare håll förrådt mannens art och hela personen bär prägeln af slarf och utsväfnings. Min enda önskan var nämligen att så fort som möjligt bli af med honom. Studeranden

Kvist har emellertid af denna framgång tydligen känt sig uppmuntrad, ty efter några dagar kommer han igen och frågar efter »frun» och bjuder äfven henne att köpa en tvål. Hon har emellertid sådan i parti och afslår anbudet. Detta har dock ej hindrat honom att komma igen, ett par tre gånger till, alltid med samma tvålsort — men nu känna vi mannen och vi ha fått ytterligare reda på honom genom F. V. O. och släppa ej vidare in honom. Det var längesedan han var här sist.

Till sist ett annat ännu kuriösare fall, ett som sannerligen endast torde kunna förekomma i Stockholm.

Det ringer en dag, och jag hör jungfrun öppna och säga i mycket höflig och inbjudande ton: »Jo, han är hemma, var så god och stig in». Omedelbart därefter inträder i mitt rum en för mig fullkomligt obekant äldre herre af ett välmående och högeligen respektabelt utseende. Hans toalett är alltigenom vårdad, och särskildt äro hans stöflar ovanligt skinande och blanka. Minst grosshandlare eller brukspatron antog jag honom vara, men hvad kunde vara hans ärende? Kanske ville han be mig teckna på en lista för »försvaret» eller be mig deltaga i något politiskt möte, eller, hvad vet jag? Jag skyndade att sätta fram en bekväm stol åt honom i närheten af mitt skrifbord. Han tog plats med en lätt och värdig böjning på hufvudet, och satte därpå en binocle på näsan och fixerade mig. Så började han:

»Mitt namn är Pärönstam» (vi kunna ju kalla honom så) — »och jag tillverkar *skosmörja* af en sort, som jag verkligen kan rekommendera,» och därmed riktade han genom binoclen sin blick först på mina ej särdeles blanka stöflar (det var på eftermiddagen) och sedan på sina egna, som han nu ostentativt sträckte fram.

Ja, de voro verkligen särdeles blanka. Mitt i min förvåning öfver sakens vändning kunde jag ej undgå att ännu en gång och nu med verklig »förståelse», för att välja ett modärnt uttryck, lägga märke till deras glans.

Och härpå började han hålla ett långre tal om sina antecedentia och sina ekonomiska förhållanden, om sitt trägna arbete för barnens uppfostran och vidare om de loford han fått från flere håll för sin utmärkta skosmörja och han visade mig härvid ett par något gulnade papper — och föredraget, som rent af skulle kunnat betecknas som formfulländadt, slutade med att han med ens trollade fram, jag vet ej från hvilket gömställe i sina kläder — ja, kanske hade han rent af haft den dold bakom ryggen — en stor *blanksmörjsbutelj*, som han räckte fram åt mig och i bevekande ordalag bad mig köpa för 1 krona.

Naturligtvis kunde jag efter sådana högtidliga preludier och inför hela den »respectability», som gjort ett så djupt intryck på mig, ej göra annat än köpa buteljen, ehuru vi hade godt om blanksmörja i hemmet.

Han fällde binoclen, steg upp och bugade sig och jag bugade mig också och följde honom till och med ut i tamburen.

Ja, det var den finaste dörr-försäljare, som ännu uppenbarat sig hos mig sedan jag kom till Stockholm — och en sådan ser man väl näppeligen i landsortens tambur-dörrar. En äkta stockholmsbild!

Att skosmörjan ej var särdeles användbar behöfver väl ej tilläggas.

Med dagens nummer

af Idun följer som extrablad en rikt illustrerad skildring från *Aktiebolaget Stockholms Kexfabrik*, hvars utmärkta tillverkningar nu börja göra sin rund i marknaden. Denna bilaga torde särskildt beaktas af de svenska husmödrarna.

DEN BLÅ FLICKAN PÅ ANDRA SIDAN SJÖN. AF MARI MIHI.

SISTA GÅNGEN jag såg honom var ett år i höstas, då vi båda befunno oss på genomresa i hufvudstaden. Vi kommo öfverens om att äta middag på Rydberg. Och på slaget fyra — vi hafva alltid varit punktliga, både Klas Timberg och jag — på slaget fyra stod jag på trappan och såg honom komma öfver Gustaf Adolfs torg.

På det hela taget hade han förblifvit samme snälle gosse han ständigt varit. Rösterna var lika vänlig och lågmält, rörelserna lika trögt betänksamma.

Dock föreföll han mig tämligen förfallen. Han hade doftat konjak redan då vi möttes på morgonen, och nu vid middagen lät han den ena flaskan Chambertin förblöda efter den andra, utan att spriten tycktes inverka det ringaste.

Han hade rest upp till Stockholm för att köpa tre unghästar till Tellep på Skälboö, där han länge gått som ett ondt samvete. Och nu skulle han snart återvända hem till landet igen.

Men kvällen därpå, då jag satt på båten som förde mig norrut, drog jag mig till minnes allt hvad jag hört om honom själf och om henne, liksom jag gör det ännu en gång i denna tysta vinternatt. Det är lappverk, sammanfogadt af spillror från hundra håll. Mycket är väl lögn och mycket är väl sant. Hvar gränsen går vet jag ej.

I så måtto var han ju en svag människa, att han aldrig repade sig efter slaget, utan förblef en af de öfverkörde. Men äfven Klafvan — vi kallade honom alltid för Klafvan — hade sin storhet.

Aldrig koketterade han med sitt öde, som tiggaren med sitt träben, aldrig förledde det honom att docera som moralisten med sitt stormiga förflutna. Hos honom fanns endast en stum sorg och ingenting annat.

Det finnes ingenting som drager sinnet så undan från bråddjup och höjder som en stor, helig, åt ingen anförtrödd ungdomssorg.

Latituden mellan smärtans dystra nord och glädjens soliga söder tränges tillhopa. Och man blir likgiltig för så mycket som fordom vidgat eller sammansnört ens bröst. Ja, latituden blir allt trängre, tills det inte längre finnes någon latitud, utan man står där, okänslig för värme och köld.

Hunnen dit, har man nått kulmen för ett människolif, inåt. Men utåt är man såsom ett stillastående vatten, hvars yta ej speglar något annat än en själ i ro. —

* * *

Alla människor ha reda på anledningen till att Klafvan hamnade på Skälboö, att då han genomgått nedre sjunde, klassföreståndaren, hvilken var en förständig och ömhjärtad människa, sade till hans pappa, att om sonen sutte på skolbänken ännu ett år, det vore fara värdt, att hans kläna bröst skulle taga skada för lifvet.

Sällan hade kontoristerna i den stora importfirman Timberg & Wilson haft så lugna dagar, som under de veckor, hvilka följde efter detta klassföreståndarens meddelande. Ty gubben Timberg gaf bums både saldo och pari och tara och allt hvad det nu heter en god dag, för att ruska omkring med sin Klas och förevisa honom för alla renomméerade bröstspecialister. De knackade honom på bröstet och ryggen, de lyddes i lurar. Somliga förklarade honom frisk och färdig, men flertalet lät undfalla sig något om högra lung-

spetsen, ett år i Davos och sedan ett hårdande lif i skog och mark.

Selim Timberg var en förständig karl. Visst gjorde det honom ondt att aldrig få se pojken i husarens granna attila eller åtminstone i hofrättens uniformsrock — ty juristerna äro ju ändå kavalleriet bland de civila — men han tröstade sig med, att det ändå var bra mycket bättre detta än att alldeles mista honom.

Så sändes han till dr Turbans sanatorium på högplatån där nere i alperna.

Klafvan med sitt stilla, lugna sätt, sina vänliga grå ögon, sin hänsynsfullhet och sin förtegenhet, blef afhållen som få i denna besynnerliga, till tvungen sysslolöshet dömda värld, där alla ville prata, men så få orkade höra på. Från alla väderstreck hade de samlats dit, börsmän, som andats döden i den skumma kontorslokalens damm, pennans martyrer med bröstkorgen intryckt af skrifbordskanten, tjuguaringar, som börjat hosta, sedan de, upphettade af dansen, flirtat för länge på den månskensilfrade verandan samt inbillningssjuke, inbillningssjuke i mängd, hvilka oafbrutna pilgrimsfärd från den ena kurorten till den andra skänkte dem deras hela lifsinnehåll.

Men när året var lidet och Klafvans bröst blifvit läkt, lämnade han vännerna där borta och återvände till Sverige för vidare befördran till den plats, där hans lefnad sedan skulle förflyta.

Hvarför han just kom till Skälboö, vet jag inte, men förmodar anledningen vara den, att Stellan Tellep hade namn om sig som en ovanligt duktig och insiktsfull landtbrukare.

Hvarför Tellep gift sig med sin fru vet jag inte heller, och att de inte skildes redan efter första eller andra eller tredje året, utan allt fortfarande lefva tillsammans är en gåta, jag ännu någon gång grubblar öfver.

Rosa hade ju tagit honom för de många pängarna, för det stora, stolta Skälboö, för längtan efter ett eget hem, för frestelsen att få befalla och att blifva lydd.

Med de spasmodiska ryckningarna i sitt lilla spotska fågelansikte, med sina ohörbara rofdjursfjät, med sin iskalla ironi och sin äflan att ständigt verka sympatisk var Stellan Tellep i mångt en sällsam företeelse. Hvilka vägar hade han då vandrat, innan han blef den han blef?

Ibland kändes där en varm fläkt tränga sig fram genom allt det bottenfrusna hos honom. Hvarifrån kom då denna? — Var han bara en liten elak och besynnerlig narr eller var han en dubbelgångare. — De största aktörerna ha aldrig satt sin fot på scenen. —

Rosa kunde intressera sig för hvad som helst — sport, välgörenhet, trädgårdsskötsel, Tolstoj, teosofi, allt möjligt — till en tid. Men hon återvände ständigt till kläder och kurtis. Det var det centrala i hennes lif.

Hon var som en paradisfågel i en granskog. Ty Skälboö ligger tämligen aflägsset. Och de fåtaliga grannarna, Bunges på Hista, Lindholms på Fällökna, Anneldehs på Loos äro idel hvardagsfolk, pliktmänniskor, enkla, stela, styfsinta, oförstående och inte så litet misstänksamma.

Men om höstarna, i början af september, då skörden mäjats och tröskverken surra som jättehulor, då bad- och brunssäsongen slutat, brukar den gamla gården plötsligt yrvakna och fyllas med gäster. Allting vändes då lusteligen upp och ned, paradväningen en trappa upp, som stått tillsluten sedan jul- och nyårsmiddagarna, öppnas på vid gafvel. Kokerskan ersättes med en kock från Stockholm, och middagen framflyttas till klockan sex.

Eleganta toaletter flyga djärft öfver den nykritade tennisplanen eller fladdra själfsvåldigt i den stora, vildvuxna parken med dess illa åtgångna statyer af Olympens glada gudar, bössorna smålla på jägarepassen och herrarnas röda ridrockar sätta en käck klick karmin i höstlandskapet. Vackra flickor dunka yra melodier på flygeln och dansa Cake Walk och Washington Post och röka cigarretter och göra odygd och svärma och förälska sig och glömma och glömmas.

Rosa Tellep är född världsdam; de enda veckor hon riktigt lefver är nu.

Och när jag sett henne under dessa bullrande höstdagar, har jag aldrig kunnat låta bli att tänka på dessa vilda djur, hvilka, trots lång fångenskap, dock ständigt bibehålla sina ursprungsinstinkter, hvilka aldrig riktigt kunna tämjas, utan hvilka, då buren öppnats, då gallret rifvits, då snaran slitits, gå tillbaka till sitt folk och blifva lyckliga.

Jämför henne med hvem som helst, alltid är hon förmer. De andra ha sina fel eller dygder i större eller mindre skala. Men Rosa Tellep är ensam, alltid drottningen. Och jag tror att ingenting smickrat min fåfänga mera än detta, att hon på en bal på Hista sände en kavaljer att leta rätt på mig genom hela det stora huset med hälsning, att hon behagade dansa med mig i damernas vals.

Och ändå är hon ju inte precis vacker och har aldrig varit det heller, så vidt jag kan minnas. Är det då hennes sätt att tala, att se och att röra sig, som gör, att de festa, hvilka kommit i hennes väg, blifva en smula tystlåtna, då Rosas namn någon gång ryckes in i konversationen.

Själfr tror jag att hon aldrig varit förälskad eller ens känt ömhet för någon annan varelse än för Klafvan. Men honom kunde hon aldrig eröfra. Han hämnades omedvetet alla de andra.

Det var dumt af henne, det där med Klafvan, dumt och misslyckadt från början till slut; och för resten alldeles obegripligt. Annars var hon ju så klok och kall och klar, ägde åt alla håll en begåfning, hvars universalitet blef så föga uppmärksammas, därför att den så sällan parades med energi. Hade hon inte föraktat själfva ärelystnaden såsom något plebejiskt, skulle hon gjort sig ett namn på hvilket område hon valt. Hade hon lefvat under l'ancien régime, skulle hon styrt Ludvig XV:s Frankrike sparsammare än Jeanne Antoinette de Pompadour och Ferdinands Neapel med mindre trassel än Emma Lyons.

Men dessa veckor, då den stora höstinvasionen härjade Skälboö var Klafvans svåra tid.

Sällskapslifvet hade aldrig tilltalat honom, och under dessa år på den tysta gamla herrgården hade hans skygghet tagit allt bestämmande karaktär. Vanligen reste Telleps till Karlstad någon månad strax på nyåret. Han var då ensam ännu någonsin under dessa korta vinterdagar, när arbetet med landtbruket började sent och slutade tidigt, och då dessutom flere af de fåtaliga grannarna vistades i hufvudstaden för riksdagen eller för hälsans vårdande.

På detta sätt vändes hans håg småningom åt studier. Från morgon till kväll satt han ensam i biblioteket med sin kaffekopp och sin korta pipa, läste gamla svårtydda filosofer och klassiska historieskrifvare och grubblade och var på det hela mycket lärdare än vare sig han själf eller någon annan hade reda på. Det enda han någonsin publicerat, tre spalter i länsstidningen om »Ord-språksboken, några tankar af Colonus», vittnar om ovanliga insikter och är en frukt af ensliga tankars lugna ro.

Nej, aldrig kunde han med det där lustiga lifvet under jakttiden. Öfver hufvud låg det lustiga aldrig för honom. Utan i början af september reste han då helst bort en tid, för och hälsade på sin gamla pappa och upphörde aldrig att förvånas öfver gubbens envishet att samla ihop en massa pengar, som hvarken han själf eller sonen egentligen behöfde.

Han hade äfven rest bort den hösten Vivika Waltinsson första gången gästade Hista. Hade han upprepat detta påföljande år, skulle han inte luktat sprit så starkt ett år i höstas, då han och jag råkades på Rydberg. Nej, det hade han helt visst inte gjort.

Hvarför skulle han då slitas ur sin svala ensamhet in i den heta, vanskliga kärleken, tas och gå under!

Hvad som drifver malen in i ljustet för att dö där, det veta vi icke.

Folianterna hafva skrivits härom, och miljoner hafva läst det. Assur-bani-pals kilskrifna tegelstensbibliotek och Elzevirernas styfbladiga duodeser äro fyllda af sagan om malen och ljustet och döden.

Men de, som skrivit och de, som läst hafva ej rätt vetat, hvarom de skrivit eller hvad de läst.

* * *

Vivika Waltinsson hade varit pensionskamrat med Louise Bunge, och de båda flickorna hade hållit troget ihop alltsedan. Hvarje vinter brukade Loulou bo en månad eller så hos Waltinssons i Stockholm, och hvarje höst lofvade Vivi att resa till Hista. Ändtligen kom hon också och stannade där i tre veckor.

Men den hösten talade man inte egentligen om någonting annat än om Vivika Waltinsson. Och när Klafvan kom åter till Skälboö, fick han veta, att han gått miste om att se den mest förtjusande flicka i de förenade konungarikena.

De snåla Lindholmarna hade ställt till en bal till hennes ära, en fest där ingenting sparats för att förvandla det tråkiga Fällökna till sagans slott. Åke Anneldh skref ett poem till hennes lof, och gamle Bunge bedyrade på nyårsmiddagen för sina gäster, att bara Vivi vinkade åt honom, skulle han bums skilja sig från sin Josephine, fast hon i trettioett år varit honom en god och trogen maka.

Så gick hösten och vintern. Påföljande sommar brådmognade allting. Man började slå vallarna före midsommar och måste taga itu med trösken tidigare än vanligt. I värsta brådska — det var i början af september, just då de första jaktgästerna började dugga ned öfver Skälboö — gick lokomobilens sönder, och gårdssmeden trodde sig ej om att kunna iståndsätta den.

»Jag får väl rida öfver till Hista och bedja dem låta Greberg komma hit och laga maskinen,» sade Klafvan till Tellep, där de stodo och brydde sina hufvuden öfver det bräckta kughjulet.

Det är nära en mil mellan Skälboö och Hista. Dagen var så vacker den endast kan vara i september, och Klafvan kände sig genomströmmas af detta sömniga välbehag, som man erfar under en lång traf på en god springare. — Så stack Histas hvita trappgafvel fram genom löfverket, och snart gnisslade den breda gårdsplanens grus under hästens hofvar.

På trappan satt ett ungt fruntimmer och sydde. Vid det hon hörde hästrampet, såg hon upp. Klafvan, som var en smula när-synt, upptäckte henne ej förrän han hunnit alldeles fram till byggningen. Men då deras blickar möttes, vadt han med ens blodröd i ansiktet och höll in hästen, så höfligt, att den stegrade sig en smula. Så blef han sittande alldeles orörlig med tyglarna i hand och bara tittade.

Den unga damen reser sig en smula tvehågsen. Här kommer en främmande herre ridande, en herre i lång gul dammrock, stannar vid trappan utan att stiga af, endast stirrar på henne, stirrar med omätlig häpnad. Han har ett uttryck i ansiktet som om han återfunnit en vän, förlorad för honom sedan tusen år. Ingenting hos honom antyder att att han är rubbad — men hvad är det då?

»Kanske jag...» stammar hon, men han afbryter henne genast.

»Förlåt mig» — han kastar en blick på hennes vänstra hand och rodnar ånyo, denna gång ännu starkare — »förlåt mig, fröken, men jag blef verkligen häpen.»

»Häpen, häpen,» upprepar hon långsamt, medan han sitter af och slänger tyglarna åt en stallpojke, som kommer springande från köksflygeln, »inte kan ni mena att ni blef häpen för min skull.»

HYLINS Violtvål 612

HYLINS Liljekonvaljedoft

»Jovisst — för er skull, fröken.»

»Men hvarför i all världen —»

»Därför att fröken är den blå flickan på andra sidan sjön!»

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK.

DJURGÅRDSTEATERN har fått upp en riktig sommarpjäs å spellistan, nämligen Georges Feydeaus fyndiga pariserfars »Spökhottel», som nu, efter sexårig hvila, synes arta sig att ännu en gång bli en källa till skratt för våra stockholmare. För de många lustiga replikernas och de galna situationernas skull öfverser man med utförandet, som är ganska medelmåttigt. Den enda, som gör sin sak artistiskt är hr *V. Lundberg*. Hr *Klintberg* öfverdrifver öfverdriften och det är inte minst olämpligt i en fars. Fröken *Johansson* visar ett charmant skal.

Det lider intet tvifvel att »Spökhottel» kommer att bli ett af Stockholms mest frekventerade hotell i sommar.

BNORMMÖTETS konsert i Vetenskapsakademien fick, som man kunde förutse, sitt förnämsta intresse genom uppträdandet af den förut i Idun omnämnde blinde norske musikern hr *Einar Melling*, som visade sig vara både en talangfull kompositör och en utmärkt pianospelare. Med hänsyn till hans kroppslite var tekniken, om ock ej felfri, förvånansvärdt säker och den musikaliska uppfattningen ganska betydande. Äfven den blinde musikläraren *C. Cohn* väckte upmärksamhet för sitt utförande af en Beethoven-sonat. För öfrigt medverkade fröken *Signe Rappe*, hr *Sven Kjellström* och kammarmusikerna *C. Lindhe*. Publikerna var mer än talrik och bifallet lika intensivt som värmen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 12—18 JULI 1903.

Söndag: Klar buljong med ostsmörgåsar; chateaubriand med fransk potatis; sparris med rödtt smör; jordgubbar med frusen grädda.

Måndag: Pudding af kokt kött med lingon; nyponsoppa med grädda och skorpor.

Tisdag: Vegetariansk juliennesoppa; stufvade abborrar med potatis.

Onsdag: Wienerkotleter med spekat; smultron med mjölk.

Torsdag: Curry-soppa med frikadeller; gräddvåflor med sylt.

Fredag: ungstekt rebbenspjäll med äppelmos och potatis; krusbärssoppa med makaroner.

Lördag: Spicken sill med smör och färsk potatis; filmjölk.

RECEPT.

Pudding af kokt kött (f. 6 pers.). 1 lit. kokt finhackadt kött, 4

ägg, 8 dcl. gräddmjölk, 10 msk. stötta skorpor, 1 hg. smör (skiradt), 2 msk. korinter, 1/2 msk. socker, 1 msk. salt, litet rifven muskotnöt.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.) 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet hackas eller males fint samt blandas med de uppvispade äggen, gräddmjölken, de stötta skorpor, det skirade, men afsvalnade smöret, och de rensade och förvillda korinterna, hvarefter massan afsmakas noga med kryddorna.

Den hålles i en smord och brödbeströdd form, och puddingen gräddas i ugn omkr. 1 tim. Den serveras med lingon eller skiradt smör.

Vegetariansk juliennesoppa (f. 6 pers.). 2 lit. växtbuljong, 1 blomkålshufvud, 1/2 lit. jordärtskockor, 1 morot, 1 palsternacka, 1 stor purjolök, 1/4 selleri, 1/2 lit. spritarter med skidorna, 1 liten knippa persilja, 4 lit. vatten, 1 msk. salt, 1 msk. smör (20 gr.), 1 litet saladhufvud, 2 små morötter, 1 palsternacka, 1 liten purjolök, 1/4 selleri, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. socker, salt, hvitpeppar.

Beredning: Grönsakerna och rotsakerna ansas på vanligt sätt, skäras i små bitar och påsättas jämte saltet och smöret i kallt vatten att koka,

med tätt slutet lock, omkr. 6 tim. Buljongen silas därefter genom en i hett vatten urvriden servett eller ylleduk och färgas med litet brynt socker, om så önskas.

Saladhufvet och rotsakerna sköljas och ansas samt skäres i fina strimlor. De brynas därefter väl i smöret och sockras, den kokande växtbuljongen tillsättes och soppan får koka omkring 1/2 tim., hvarefter den afsmakas och serveras med rostadt bröd.

Stufvade abborrar (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. stora abborrar, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. hvetemjöl, 2 msk. hackad persilja, 2 kpr. kokande vatten.

Sås: fisksåsen, 3 äggulor, 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. hackad dill, salt.

Beredning: Abborrharna fjällas, tagas ur och sköljas väl samt torkas med en fiskhandduk. De gnidas in- och utvändigt med en blandning af saltet och ättikan. En kastrull smörjes väl med kallt smör, fisken vändes i mjölet och nedlägges i kastrullen, mellan hvarje hvarf lägges resten af smöret, fördelat i flockar, samt persiljan och det öfriga mjölet. Det kokande vattnet tillsättes och fisken får sakta koka färdig, med tätt slutet lock, hvarefter den upplägges på karott,

De uppvispade äggulorna tillsätts i såsen jämte den hackade dillen, och såsen får under vispning sjuda. Det kalla smöret nedröres sist och såsen hålles öfver fisken.

Wienerkotleter (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt kalkkött, 1 1/2 hg. kokt potatis, 2 msk. fint hackad persilja, 2 msk. grädda, 2 tsk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till panering: 2 ägg, 1 1/2 kpr. stötta skorpor.

Till stekningen: 3 msk. smör (60 gr.), 3 kpr. buljong ell. vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, skäres i tärningar, befrias från hinnor och senor och drives tre gånger genom köttkvarn, sista gången tillsammans med rotatisen. Färsen arbetas väl tillsammans med persiljan, grädden och kryddorna. Af färsen formas tunna kotleter hvilka penslas med de uppvispade äggen och vändas i de stötta skorpor. En stekpanna upphettas långsamt, smöret brynes däri och kotleterna läggas i och brynas väl på båda sidor. Den kokande buljongen eller vattnet hålles öfver och kotleterna få sakta genomstekas med tätt slutet lock omkr. 10 min. De serveras med spritarter eller spekat.

Curry-soppa (f. 6 pers.). 2 1/2 lit. svag buljong, 1 medelstort selleri, 2 morötter, 1 liten chalottenlök, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 1 tsk. currypulver.

Beredning: Selleriet, morötterna och löken ansas på vanligt sätt och kokas mjuka i buljongen, som därefter silas. Smör, mjöl och curry sammanfråsas, buljongen tillsättes litet i sänder, under flitig röring och soppan får koka 15 min. Den afsmakas med mera curry om så önskas, men det bör vara utrördt i litet buljong eller vatten.

Soppan serveras med rotsakerna, skurna i små tärningar och frikadeller ell. queneller.

Krusbärssoppa (f. 6 pers.). 1 lit. gröna krusbär, 2 1/4 lit. vatten, skallet af 1/4 citron, 1 msk. potatismjöl, 1 1/2 kpr. strösocker, 2 äggulor.

Beredning: Krusbären sköljas och påsättas, tillika med citronskallet, i kallt vatten och få koka tills bären äro mjuka, då soppan silas. Den afredes därefter med potatismjölet, utrördt i litet kallt vatten och får ett godt uppkok. Sockret och äggulorna röras i soppskålen omkr. 20 min., hvarefter soppan tillslås under kraftig vispning.

Den serveras med makaroner ell. små skorpor.